Bonitační řád

1. VŠEOBECNĚ

1.1 Bonitace a selekce jsou odbornou chovatelskou činností určenou ke stanovení chovatelské hodnoty popisovaného jedince, jeho chovné upotřebitelnosti a je pro chovatele vodítkem pro výběr chovných párů. Exteriér a povaha se hodnotí dle platného plemenného standardu FCI.

1.2 Bonitace a selekce jsou organizovány jednotlivci či organizacemi pouze na pověření klubu a se souhlasem výboru. Termíny akcí jsou zveřejněny s dostatečným předstihem. Mezi organizátorem akcí a výborem klubu musí být uzavřena smlouva o pořádání akce. Není-li akce pořádána ve vlastní režii organizátora, musí být před povolením akce předložen rozpočet a nejdéle do 21 dnů od skončení akce vyúčtování. Organizátor akcí nese plnou zodpovědnost za průběh akce a zajišťuje zejména:

- nahlášení akce na příslušných místech (MÚ, OVS)
- rozesílání přihlášek, propagaci akce
- zpracování přihlášek (zhotovení katalogu, příprava formulářů)
- zajištění přejímky psů a veterinární kontroly
- zajištění všech pomůcek pro hladký průběh akce
- zajištění odběru DNA vzorků veterinárním lékařem, případně proškolenou osobou pověřenou výborem.

1.3 Druhy bonitací:

- Základní bonitace
- Rozšířená bonitace (skládá se z Popisné přehlídky a Povahového testu)
- Selekce

1.4 Podmínky pro účast na bonitaci:

- čistokrevnost ověřená průkazem původu vydaným plemennou knihou uznávanou FCI a ČMKU
- dosažený věk v den přehlídky nejméně 12 měsíců pro psy i feny pro účast na Popisné přehlídce a Povahovém testu; pro Základní bonitaci je minimální věková hranice 15 měsíců. Pro Selekci je minimální věková hranice 18 měsíců. Horní věková hranice není omezena.- čitelné tetovací číslo nebo čip pro kontrolu
- splnění veterinárních podmínek dle požadavků pořadatele akce
- vyplnění a zaslání přihlášky a zaplacení poplatku za akci v daném termínu
- povahového testu se nesmí účastnit feny po 28. dni od prvního krytí nebo kojící
- bonitace se nesmí zúčastnit psi agresivní nebo příliš bázliví, jakýkoliv projev agresivity či přílišné bázlivosti (včetně takového projevu při odběru DNA) bude důvodem k okamžitému vyloučení z bonitace s výsledkem „nechovný“.
- další specifické podmínky účasti jsou popsány v jednotlivých kapitolách

1.5 Výsledek bonitací:

„chovný“	- jedinci svou povahou a exteriérem odpovídající základním požadavkům standardu a splňující další požadavky chovnosti
„nechovný“	- jedinci nedostačující povahy, exteriéru či zdraví, jedinci s vylučujícími vadami uvedenými ve standardu plemene, jedinci nesplňující zdravotní požadavky zařazení do chovu dle Zápisního řádu a jedinci, kteří při rozšířené bonitaci získají na povahovém testu méně, než 70 bodů.
„hodnocení odloženo“	- jedinci, kteří se nenechají dostatečně objektivně změřit, u nichž je nemožnost kontroly tetovacího čísla nebo čísla čipu, tělesných partií, chrupu, skusu a u psů varlat, dále jedinci kteří jsou vyloučeni z akce - jedinci, kteří na základní bonitaci nezískají známku Výborná nebo Velmi dobrá

1.6 Psi či feny s výsledkem “hodnocení odloženo” nebo “nechovný” mají možnost se účastnit další bonitace v KCHBO, z.s, vždy však pouze v podobě Rozšířené bonitace. Jedinci s výsledkem “hodnocení odloženo” mají možnost dvojího opakování (celkem tedy 3x účasti na bonitaci), jedinci s výsledkem “nechovný” mají možnost jednoho opakování (celkem tedy 2x účast na bonitaci). Po vyčerpání stanoveného počtu pokusů může majitel ve výjimečných případech požádat o možnost absolvovat další rozšířenou bonitaci, kde budou přítomní nejméně 3 rozhodčí z exteriéru nominovaní klubem a nejméně 3 poradci chovu. Počet pokusů se počítá od 1.1.2025. Náklady související s touto bonitací jdou na vrub majitele. Není možné dokončit odloženou bonitaci či opakovat neúspěšnou bonitaci v jiném chovatelském klubu.

1.7 Výsledek bonitace je zapisován do formuláře, jehož originál obdrží příslušný poradce chovu, kopii majitel psa/feny. Ve formuláři musí být vyznačen výsledek bonitace a zřetelné podpisy rozhodčího i všech členů komise.

1.8 Účast na bonitaci je povinná i pro importované psy a feny. Importovaným březím fenám může být udělena chovatelskou komisí výjimka (viz. bod 4.3 Zápisního řádu)
1.9 Poplatek za absolvování bonitace stanovuje členská schůze

2. ZÁKLADNÍ BONITACE

2.1 Koná se při všech klubových a speciálních výstavách pořádaných KCHBO, z.s.
2.2 Pes musí být zároveň přihlášen na výstavu, při které se bonitace koná a to do jedné z uvedených tříd: mezitřída, otevřená, pracovní nebo vítězů. Během posuzování bude zkontrolována identita psa (čip, případně tetování). Pro účast na Základní bonitaci musí mít pes již ke dni přihlášení splněné povinné zdravotní vyšetření a požadovaný DNA profil (+případné ověření původu). Výjimkou může být vyšetření dědičných očních vad a DNA profil (+případné ověření původu), pokud je pes absolvuje v rámci průběhu a v den Základní bonitace (tj.hromadný odběr DNA organizovaný klubem, hromadné vyšetření dědičných očních vad organizované klubem)
2.3 Ve vyhrazené době, která bude účastníkům akce sdělena dopředu, jsou všichni nahlášení psi změřeni, je jim zkontrolována identita (čip, případně tetování), chrup, skus a u samců varlata. Tuto kontrolu provádějí dva pověření členové Chovatelské komise KCHBO, z.s. nebo pomocný rozhodčí. Pes musí být schopen se nechat dostatečně objektivně změřit a prohlédnout, v opačném případě je mu hodnocení odloženo. Chování psa během této bonitace, odpovídající cvikům 1+2 povahového testu, se hodnotí a je zaznamenáno do karty jedince a považováno za zkrácený povahový test.
2.4 Pes musí na uvedené výstavě získat známku Výborná nebo Velmi dobrá, čímž prokáže svůj typický vzhled i povahu. Pokud pes nezíská známku Výborná nebo Velmi dobrá je mu hodnocení „odloženo“. Psi či feny s výsledkem Pokud bude zjištěná diskvalifikující vada dle standardu v průběhu bonitace, obdrží jedinec hodnocení “Nechovný” bez ohledu na výslednou známku v posudku.
2.5 V případě, že pes úspěšně absolvuje výše uvedené, obdrží hodnocení „Chovný“ a tímto úspěšně splnil Základní bonitaci.
2.6 Absolvováním Základní bonitace není dotčeno právo majitele předvést psa na Povahovém testu či Rozšířené bonitaci.
2.7 Pokud jedinec neabsolvuje základní bonitaci s výsledkem chovný, je majitel povinen ho předvést na bonitaci rozšířené.

3. POPISNÁ PŘEHLÍDKA

3.1 Popisnou přehlídku provádějí tříčlenné, výborem klubu určené komise, obsazené posuzovatelem exteriéru, poradcem chovu a členem klubu.
3.2 Popisná přehlídka se provádí vždy zároveň s povahovým testem; tímto není dotčeno právo majitele psa provést povahový test bez popisné přehlídky (např. zahraniční účastník kvůli selekci, opakování PT za účelem zlepšení hodnocení, apod.)
3.3 Průběh popisné přehlídky:
Posuzuje se povaha, exteriér, měří se výška a délka psa, kontroluje se tetovací číslo nebo číslo mikročipu, chrup, skus a u psů přítomnost varlat. Komise posuzuje psy jednotlivě. V první části probíhá měření výšky a délky, kontrola tetovacího čísla, chrupu, skusu a u psů varlat, následuje posouzení exteriéru. Povaha se hodnotí v průběhu celého posuzování.

4. POVAHOVÝ TEST

4.1 Povahový test se provádí za účelem zhodnocení povahy belgického ovčáka a australského ovčáka, přičemž největší důraz je zde kladen na vyrovnané, nekonfliktní chování dobře socializovaného psa. Ideálním psem je zde chápán takový pes, jehož povaha je vyrovnaná, správně sebevědomá, pes, který má neutrální nebo přátelský vztah k lidem i zvířatům a má dobrou vazbu na svého majitele (psovoda). Jedině pes, který s rozvahou a klidem přijímá změny situací a nepřirozené vjemy, pes, který dobře zná různé lidské chování i činnosti, může být příjemným společníkem a v případě ohrožení platným ochráncem svého psovoda.

4.2 Hodnocení povahového testu provádí nejméně tříčlenná výborem určená komise. Doporučuje se, aby tento člen pro posuzování povah měl zkušenosti a znalosti povah belgických a australských ovčáků. Každý člen komise během povahového testu zaznamenává výsledky jednotlivých cviků samostatně. Na konci povahového testu je provedeno vyhodnocení, výsledné bodové ohodnocení je vypočítáno průměrem ze známek zaznamenaných členy komise. Neúspěšné absolvování PT může psovod se psem opakovat. Povahového testu se mohou účastnit i psi a feny, kteří již splnili podmínky chovnosti prostřednictvím Základní bonitace.

4.3 Rovněž se ho mohou účastnit zahraniční psi i feny, za dodržení výše uvedených podmínek.
Majitel psa / feny nese veškerou odpovědnost za škody způsobené jeho psem na osobách i věcech. Jako psovod musí být proto pojištěn pro případ těchto následků.

4.3 Pomůcky psovoda:
Pes je vybaven obyčejným vodítkem (cca 1-1,5 m dlouhým), obyčejným koženým, nylonovým nebo hladkým kovovým obojkem, který nesmí být nastaven na stahování. Psovod potřebuje rovněž jakýkoliv předmět, který bude pes aportovat (hračka psa, míček, pešek, činka, atd.) Tento předmět smí být použit pouze u cviku „vlohy k aportování“. Žádné jiné pomocné předměty nejsou povoleny.

4.4 Průběh povahového testu:
Pes musí být v průběhu celého testu ovladatelný. Jakékoliv bezdůvodné napadení osoby nebo vlastního psovoda nebo psů se trestá okamžitým vyloučením z testu. Jakékoliv hrubé chování psovoda vůči psu se také trestá okamžitým vyloučením z testu. Psovod nastupuje na povahový test se psem upoutaným na vodítku. U každého psa je zkontrolováno tetování nebo číslo mikročipu. Pořadí cviků se řídí rozhodnutím vedoucího akce, obrana je obvykle zařazena až na konec. Při provádění všech cviků nesmí být použity žádné pomocné předměty, s výjimkou pomůcek uvedených v prováděcím ustanovení. Psovod rovněž nesmí ovlivňovat psa podáváním pamlsků v průběhu cviků. Komise a pomocníci se nesmí vůči psu chovat vyzývavě nebo nepřirozeně. Nemělo by docházet k fyzickému kontaktu psa s rušivými vlivy (pokud se tak nedopatřením stane, má psovod právo na opakování cviku). Psovod má právo na ústní hodnocení od vedoucího hodnotící komise hned po výkonu.
Pokud pes v průběhu celé akce projeví přílišnou bázlivost či agresivitu vůči členům či pomocníkům komise nebo vůči vlastnímu psovodovi, pokud je pes nepřirozeně apatický a vykazuje známky onemocnění nebo že je pod vlivem uklidňujících prostředků, je z akce vyloučen. Pokud pes uteče mimo vyhrazený prostor, kde PT probíhá a nebo je v prostoru PT mimo vliv psovoda, má psovod k dispozici libovolné tři povely (oslovení před povelem je možné), aby psa dostal pod svůj vliv, v opačném případě je z akce vyloučen. Může se zúčastnit další akce.

POVINNÉ CVIKY:

1.	Chování psa při měření	max. 10 bodů
2.	Chování psa v kruhu	max. 10 bodů
3.	Odolnost proti střelbě	max. 20 bodů
4.	Průchod skupinkou osob a kontakt s cizí osobou	max. 15 bodů
5.	Rušivé vlivy ve skupince osob	max. 15 bodů
6.	Setkání s cizí osobou	max. 10 bodů
7.	Přivolání psa do skupiny osob	max. 10 bodů
8.	Vlohy pro aportování	max. 10 bodů

Cviky 1 + 2 je možné posoudit v rámci posuzování psa na popisné přehlídce, pokud je pes na ní zároveň přihlášen.

NEPOVINNÉ CVIKY:

- Obrana: Obrana psovoda, protiútok na 30 metrů.
- Netradiční aport.

Tyto cviky jsou nepovinné. Jejich provedení se zapisuje do formuláře o povahovém testu.

4.5 Hodnocení povahového testu. Jednotlivé cviky se bodují podle Prováděcího ustanovení. Hodnotící komise má právo použít bodování po celých bodech, pokud je projev psa někde mezi uvedenými projevy v prováděcím ustanovení. Minimální počet potřebných bodů pro splnění povahového testu je 70. Bodování jednotlivých cviků je zapisováno do speciálního formuláře. Formulář musí být opatřen podpisy členů hodnotící komise. Originál formuláře obdrží příslušný poradce chovu, kopii majitel psa/ feny. Výsledek povahového testu je zapsán do průkazu původu psa/feny.

4.6 Výsledek povahového testu se zapisuje do průkazu původu potomků psa/feny se zkratkou **PT** (**p**ovahový **t**est) a číslem dosažených bodů, např. **PT89** (povahový test splněn se ziskem 89 bodů). Splnění nepovinné části “obrana” se zapisuje **O 1-4 + P/N** (obrana známka 1až 4 + pouští/nepouští) a

splnění nepovinné části “netradiční aport” se zapisuje zkratkou **A** za výsledek povahového testu – tedy například **PT89/O1,1,P/A.**

4.7 Prováděcí ustanovení:

Zvukový a posunkový povel je povolen pouze při zahájení cviku. Není-li uvedeno jinak, je další ovlivňování psa během cviku nepřípustné. Psovod bude penalizován ztrátou bodů za používání nepovolených povelů jak zvukových, tak posunkových, vyjma cviku č. 7 přivolání psa do skupinky osob a č. 8. vloha pro aport. Do dalšího nepřípustného ovlivňování jsou zahrnuty i ruce v kapsách, případně šustění sáčků v kapse apod. Nakonec napíše komise celkové hodnocení psa při PT.

POVINNÉ CVIKY:

1.Chování psa při měření **max.10 bodů**

Pes stojí na pevné (např.dřevěné) desce, pověřená osoba měří výšku a délku psa. Psovod drží psa buďto pouze za vodítko či obojek nebo může přidržovat přímo psa. Pes musí vstoupit na podložku sám a klidně a bez problémů se nechat dostatečně objektivně změřit. Pokud je pes nervózní, ale ještě zvladatelný, je umožněn ještě jeden pokus na měření. Pokud se ani na druhý pokus nenechá změřit (nervozita, strach, agresivita), je ukončena část povahového testu (případně anulovány body z již absolvovaného PT) a pes je z PT vyloučen.

- pes bez problémů vstoupí na desku, nechá se změřit na první pokus, osobě, která provádí měření, se chová přátelsky či lhostejně *10 bodů*

– pes se nechá změřit, je lehce nervózní, flegmatický, dotyky jsou mu nepříjemné *5-9 bodů*

– pes se nechá (byť na druhý pokus) změřit, ale musí být psovodem přesvědčován ke vstoupení na desku, je nervózní, flegmatický, dotyky jsou mu nepříjemné, ocas má celou dobu silně vtažen pod břicho *1-4 body*

– pes se nenechá změřit ani na druhý pokus, projevuje agresivitu či bázlivost nebo pro belgického a australského ovčáka nepřiměřenou apatii - z PT vyloučen *0 bodů*

2. Chování psa v kruhu **max.10 bodů**

Posuzuje se celkové chování psa po celou dobu posuzování exteriéru, při kontrole identifikace (tetování nebo čísla mikročipu), skusu, chrupu, délky ocasu, u psů varlat; rozhodčí (případně člen komise) může taktéž hmatem zkontrolovat stavbu těla a srst.

- pes se chová po celou dobu posuzování klidně a ovladatelně, nechá se bez problémů prohlédnout *10 bodů*

- pes je lehce nervózní, flegmatický, dotyky jsou mu nepříjemné, případně je neukázněný *5-9 bodů*

- pes je nervózní, flegmatický, dotyky jsou mu nepříjemné, ocas trvale vtahuje bod břicho *1-4 body*

- pes projevuje bázlivost či agresivitu, pes projevuje pro belgického a australského ovčáka nepřiměřenou apatii - z PT vyloučen *0 bodů*

3. Odolnost při střelbě **max. 20 bodů**

Cvik se hodnotí najednou pro skupinu (obvykle tří až pěti) psů. Psovodi stojí v řadě se svými psy upoutanými na vodítko, které psovod drží nejméně 1m od úponu k obojku. Psovodi stojí v dostatečných rozestupech od sebe.

Na pokyn vedoucího akce vyjde řada psovodu 10 kroků vpřed, během této chůze padne první výstřel. Na další pokyn se otočí a vrací se na výchozí bod, kde se opět otočí a znovu se vydají vpřed. Během druhé chůze vpřed padne druhý výstřel. Po druhém výstřelu se psovodi na pokyn zastaví a setrvají v pozici do pokynu vedoucího akce.

V případě nejasné reakce si může komise vyžádat další výstřel.

Střelba se provádí zbraní ráže 6mm ze vzdálenosti 25m na osu řady a nebo zbraní ráže 9mm ze vzdálenosti 50m na osu řady psovodů. Pes by měl být vůči výstřelům lhostejný.

- pes je vůči střelbě klidný, lhostejný, střelby si nevšímá nebo se klidně otočí ve směru střelce *20 bodů*

- pes se lekne, pomaleji se vyrovnává *15-19 bodů*

- pes projevuje aktivní obrannou reakci *10-14 bodů*

- pes je nervózní, vykazuje pasivní obrannou reakci *1-9 bodů*

- pes je bázlivý, nedá se uklidnit, pes je pro BO a AO nepřiměřeně apatický *0 bodů*

4. Průchod skupinkou osob a kontakt s cizí osobou **max. 15 bodů**

a) průchod skupinkou (max. 5 bodů)

Pes upoutaný na prověšeném vodítku cca 1 m dlouhém se s psovodem volně pohybuje ve skupince osob. Pes nesmí být psovodem nikterak ovlivňován (nejsou povoleny žádné povely).

- pes je vyrovnaný, sociální, sebevědomý, kontaktní nebo neutrální, nebojácný *5 bodů*

- pes je lehce nervózní, ale přesto dobře zvladatelný, pes je flegmatický *4 body*

- pes je silně nervózní, málo sebevědomý *2-3 body*

- pes odmítá vstup do skupinky, vtahuje ocas, bezdůvodně napadá, pes je nadmíru apatický, nikoho a ničeho se nevšímá, nereaguje ani na svého psovoda, vnímá pouze vodítko *0 - 1 bod*

b) Kontakt s cizí osobou (max. 10 bodů)

Jeden člen skupinky naváže přátelský kontakt se psovodem, podá mu ruku a poté naváže kontakt se psem. Psa pohladí, případně zkontroluje jeho identifikaci.

- pes je vyrovnaný, sociální, sebevědomý, kontaktní nebo neutrální, nebojácný *10 bodů*

- pes je lehce nervózní, flegmatický, dotyky mu jsou nepříjemné *7 – 9 bodů*

- pes je silně nervózní, málo sebevědomý *3 – 6 bodů*

- pes před kontaktem utíká, nedá se pohladit,je agresivní, nebo je nepřiměřeně apatický *0 – 2 body*

5. Rušivé vlivy ve skupince osob **max. 15 bodů**

Tento cvik plynule navazuje na provádění cviku č.4. Po kontaktu s cizí osobou se psovod se psem na prověšeném vodítku dále pohybuje ve skupince osob. Během této doby vytvářejí osoby ve skupince různé rušivé vlivy. Každý pes je konfrontován se třemi rušivými vlivy, přičemž alespoň jeden z nich musí být z kategorie optických rušivých vlivů. Konkrétní rušivé vlivy se vylosují vždy před akcí a jsou pro všechny účastníky stejné. Jako rušivý vliv se může použít například: upuštěná lahev nebo kanystr plný kamínků,

řehtačka, houkačka, vysavač, fén, sekačka, motor, cyklista, osoba tlačící dětský kočárek, osoba jedoucí na invalidním vozíku, osoba táhnoucí pojízdnou dětskou hračku, cizí pes (s neutrálním chováním), atd. Z kategorie optických rušivých vlivů zejména osoba roztahující deštník, vlající svazek igelitových pásů, ve větru se pohybující nafukovací hračka, apod.

Reakce na každý rušivý vliv se hodnotí max.5-ti body (tedy v součtu max.15 bodů)

- pes je vyrovnaný, sebevědomý, nebojácný, v případě úleku se do tří vteřin snaží rušivý vliv sebevědomě ověřit 5 bodů
- pes se lekne, pomaleji se vyrovnává, ale přesto má snahu si rušivý vliv ověřit, pes je flegmatický 4 body
- pes je nervózní, psovod jej musí přesvědčovat, aby se vrátil na místo, kde byl vyrušen 3 body
- pes se bojí, utíká, nedá se uklidnit, nechce se vrátit na místo, kde byl vyrušen, pes se chová bezdůvodně agresivně, pes je nepřiměřeně apatický 0 – 2 body
- Pokud si pes kdykoliv v průběhu hodnoceného cviku začne hrát s vodítkem (zakousne se do něj, překusuje ho, popotahuje apod.), bude toto chování označeno za nežádoucí a musí celý cvik číslo 5 opakovat se ztrátou 1 bodu u každého rušivého vlivu, kde došlo k nežádoucímu chování psa.

6. Setkání s cizí osobou max .10 bodů

Psovod se psem prochází kolem překážky (případně jiného úkrytu, nesmí to být ale zástěna používaná během obran) za kterou je ukrytá osoba. V momentě průchodu se osoba narovná za překážkou a zůstane klidně stát. Psovod ujde se psem ještě několik kroků a provede obrat a dojde zpět na úroveň překážky a tam se zastaví. Osoba vyjde zpoza překážky a pozdraví se s psovodem (nedochází ke kontaktu se psem). V případě nutnosti (agresivní reakce psa, pes se nechce vrátit zpět na místo setkání s osobou, apod.) může psovod použít na uklidnění nebo podpoření psa povely dle svého uvážení. Tyto povely však nikdy nesmí být použity před setkáním s osobou a nebo před přirozenou reakcí psa.

- pes je klidný, vyrovnaný, bez problémů se vrací s psovodem k osobě 10 bodů
- pes je mírně nervózní, výrazněji se lekne, ale je stále ovladatelný a vrátí se s psovodem k osobě 8 - 9 bodů
- pes je ostražitý, lekavý, potřebuje delší čas na vyrovnání se se situací, k osobě se sice vrátí, ale chová se nedůvěřivě; pes je flegmatický 6-7 bodů
- pes je nervózní, lekavý, těžce se vyrovnává se situací, psovod jej musí přesvědčovat, aby se k překážce vrátil, k cizí osobě se chová nedůvěřivě, bázlivě, nebo s náznaky agrese 4-5 bodů
- pes je silně nervózní, nechce se nechat uklidnit, brání se návratu k osobě, chová se bázlivě; pes je nepřiměřeně apatický, vůbec nevnímá situaci, nevšímá si podnětů ani cizí osoby 1-3 body
- pes je agresivní, přehnaně bázlivý, snaží se aktivně utéct, není možné jej přimět k návratu k osobě, případně napadá ukrytou osobu nebo svého psovoda 0 bodů

7. Přivolání psa do skupiny osob max. 10 bodů

Psovod předá psa pomocníkovi (pomocník dle výběru psovoda) nebo psa odloží minimálně 10 metrů od skupinky osob. Poté psovod odchází a postaví se do pomyslného čtverce tvořeného nejméně 4 pomocníky. Pomocníci stojí přibližně 2 kroky od sebe. Na pokyn komise psovod přivolá psa k sobě (pomocník jej vypustí). Pes rychle přiběhne k psovodovi, aniž by se bál projít mezi pomocníky, nebo je napadal. Psovod může na přivolání použít libovolný povel a před povelem použít oslovení psa, pes u psovoda může zaujmout jakoukoliv pozici a psovod setrvá na místě i se psem až do ukončení cviku.

- pes po zavolání okamžitě a radostně přibíhá nejkratší cestou k psovodovi, cizí osoby ignoruje nebo se k nim chová přátelsky 10 bodů
- pes jde pomalu, váhavě, rozhlíží se po osobách, je lehce nervózní 7 – 9 bodů
- pes jde pomalu a váhavě, je nervózní, skupinku se snaží obíhat nebo jej musí psovod podpořit druhým povelem 4 – 6 bodů
- pes je velmi váhavý, nervózní, psovod jej musí povzbuzovat, aby přišel, obíhá skupinku, je nepřiměřeně apatický 1-3 body
- psa není možné přivolat ani na třetí povel 0 bodů

8. Vlohy pro aportování max. 10 bodů

Cílem tohoto cviku je odhalit přirozené aportovací vlohy. Pro aportování smí být použit jakýkoliv předmět nebo hračka psovoda. Pes může být na volno nebo na vodítku. Psovod si se psem hraje, motivuje ho na předmět. Předmět odhodí do vzdálenosti minimálně 3 metry a pustí psa. Hodnotí se chuť a zájem o hru s psovodem, nikoliv naučenost aportovat či nucený aport.

- pes má velký zájem, je aktivní, rychle běží pro předmět a dravě ho zvedá 10 bodů
- pes má zájem o hru, běží pro předmět, pomaleji ho zvedá 5 – 9 bodů
- pes má menší zájem o hru, pro předmět běží pomaleji, pomalu ho zvedá, pouští, ztrácí o něj zájem 1 – 4 body
- pes neprojevuje žádný zájem o hru ani o předmět 0 bodů

Nepovinné cviky

1. Obrana

Obrana psovoda

Zkouška je informativní a její výsledek neovlivňuje zařazení jedince do chovu.
Vybavení pomocníka: figurantský oblek, ochranný rukáv pro mladé psy, měkký kožený obušek
Výstroj psa: hladký obojek řetízkový nebo kožený (není připnut na stahování), krátké vodítko
Provádění: formou přepadu z úkrytu
- psovod postupuje ze vzdálenosti 30 kroků se psem u nohy směrem k úkrytu pomocníka. Pes je veden volně u nohy nebo na krátkém vodítku, případně může být držen za obojek

- ve vzdálenosti 10 kroků před úkrytem provede pomocník na pokyn člena komise přepad, při kterém se snaží výhružnými nápřahy obuškem a křikem psa zahnat. V témže okamžiku psovod vypustí psa k zákroku a sám se zastaví (pokud psa drží na vodítku, vypouští jej i s vodítkem). Po celou dobu přepadu může psovod psa povzbuzovat z místa vyslání
- pes by se měl okamžitě, aktivně bránit a bez váhání provést zákrok zákusem do ochranného rukávu
- po zákusu vede pomocník se psem boj s nápřahy obuškem směrem od psovoda
- na pokyn člena komise se zastaví čelem k psovodovi. Pes by měl sám nebo na povel psovoda pustit a střežit. Psovod stojí na místě vyslání psa. Ke psu jde na pokyn člena komise a připoutá jej na vodítko

Hodnocení zákroku:
1– pes provede zákrok přesvědčivě, sebevědomě bez známky nejistoty
2– pes provede zákrok s menším zaváháním, ale spolehlivě, případně je citlivější vůči nápřahům obuškem, nepustí a nenechá se vytlačit
3– pes provede zákrok váhavě, nejistě, při nápřazích obuškem pouští, ale opět provádí zákus, nenechá se však vytlačit, blokuje
4– pes je nejistý, bázlivý a po případném zákusu pustí, ale znovu se již nezakousne, nechá se vytlačit

Protiútok na 30 kroků
Psovod drží psa pevně za obojek nebo jej nechá sedět volně u nohy, pomocník odbíhá na vzdálenost cca 30 kroků od psa. V okamžiku, kdy se otočí a začíná útočit na psa dává psovod povel k zadržení pomocníka. Pes má okamžitě zakročit aktivní obrannou reakcí (pevným, jistým zákusem do rukávu). Po zákusu a po krátkém boji se psem, bez úderů, pomocník na pokyn člena komise útok přeruší. Pes má pomocníka sám nebo na povel pustit a dál střežit.

Hodnocení zákroku:
1– pes provede zákrok přesvědčivě, sebevědomě bez známky nejistoty
2– pes provede zákrok s menším zaváháním, ale spolehlivě, případně je citlivější vůči nápřahům obuškem, nepustí a nenechá se vytlačit
3– pes provede zákrok váhavě, nejistě, při nápřazích obuškem pouští, ale opět provádí zákus, nenechá se však vytlačit, blokuje
4– pes je nejistý, bázlivý a po případném zákusu pustí, ale znovu se již nezakousne, nechá se vytlačit

3. Hodnocení ovladatelnosti
P - pouští (maximálně 3 povely psovoda)

N - nepouští ani na třetí povel psovoda

2. Netradiční aport
Netradiční předměty zajišťuje komise, jedná se o netradiční předměty, které neohrožují zdraví psa. Tyto předměty nesmí být běžně používány k motivaci a hrám. Pes musí na povel aportovat nejméně dva ze tří předložených předmětů. Psovod může psa povzbuzovat a motivovat. Nevyžaduje se předsednutí s aportem ani vyběhnutí na povel, pes však musí přinést předmět do vzdálenosti maximálně 1 metr od psovoda. Časový limit 3 minuty

5. SELEKTIVNÍ CHOVNOST

5.1 Selektivní chovnost se provádí za účelem vybrání špičkových jedinců co do exteriéru, povahy i zdraví, kteří budou přínosem pro chov australského a belgického ovčáka v ČR. Exteriér a povaha se hodnotí dle platného plemenného standardu FCI. Selektivní chovnosti mají vybrat jen ty nejlepší z nejlepších, přičemž exteriér, povaha i zdraví je zde stejně důležité a žádná z těchto složek nemůže být upřednostňována na úkor ostatních. Selektivní chovnosti se dělí na selekci podle exteriéru a podle pracovních výsledků:

Selekce dle exteriéru:
- selekci podle fenotypu, označovanou jako **Selekce**, zkratka **s.**
- selekci podle genotypu, označovanou jako **Plemeník (plemenná fena) elity A**, zkratka **PE** a **Plemeník (plemenná fena) elity B** , zkratka **Pe**

Selekce dle pracovních výsledků:
- selekce podle fenotypu, označovaná zkratkou **v.** (všestranný), **z.** (záchranář), **a.** (agility), **o.** (obedience), **d.** (dogdancing), **m.** (mondioring), **h.** (pasení), **t.** (stopař)
- selekce podle genotypu, označovanou jako **Plemeník (plemenná fena) elity A**, zkratka **WE** a **Plemeník (plemenná fena) elity B**, zkratka **We.**

Psi a feny se selektivní chovností mají nárok na zapsání výsledku do průkazu původu, uvedení zkratky před jménem psa/feny na chovatelských a výcvikových akcích klubu a v průkazu původu potomků.

A) EXTERIÉROVÁ SELEKCE PODLE FENOTYPU – (s.)
1) Selekci provádějí tříčlenné, výborem klubu určené komise, obsazené dvěma posuzovateli exteriéru a poradcem chovu.
2) Podmínky pro účast na selekci
- čistokrevnost ověřená průkazem původu vydaným plemennou knihou uznávanou FCI a ČMKU
- dosažený věk v den selekce nejméně 18 měsíců pro psy i feny (horní věková hranice není omezena)
- čitelné tetovací číslo nebo mikročip dle normy EU pro kontrolu totožnosti (nevztahuje se na jedince importované ze zemí, kde není tetování povinné)
- splnění veterinárních podmínek (osvědčení o zdravotním stavu, očkování) dle požadavků pořadatele selekce
- známka „výborný“ ze tříd: mezitřídy, otevřené, pracovní nebo vítězů na klubové výstavě klubu KCHBO nebo na speciální výstavě BO a AO v ČR pořádané nebo spolupořádané klubem

KCHBO. Tato známka musí být získána ve stejném roce, kdy je o selekci žádáno, či v roce předcházejícím.
- vyhodnocené rentgenové vyšetření na dysplasii kyčelního kloubu s výsledkem 0/0 (FCI A) a rentgenové vyšetření na dysplasii loketního kloubu s výsledkem 0/0
- pro belgické ovčáky: vyhodnocené vyšetření očí s celkovým výsledkem „prostý“, ne starší 12-ti měsíců, pro australské ovčáky: vyhodnocené vyšetření očí na všechny požadované nemoci pro základní chovnost s výsledkem „negativní“ (bez postižení). Vyšetření u obou plemen musí být zhotoveno veterinárním lékařem z ČR s oprávněním VK tyto vyšetření provádět nebo v případě zahraničního veterinárního lékaře dle normy ECVO.
- splnění povahového testu, s minimálním počtem 80 bodů
- splnění podmínek základní chovnosti (neplatí pro zahraniční účastníky)

3) Provádění selekce

Psi a feny, kteří plní podmínky uvedené v bodě A 2) a předloží o tom potřebné doklady, postupují do užšího výběru před tříčlennou komisi. Tato tříčlenná komise kontroluje tetovací číslo (číslo čipu), chrup, skus, varlata a případně si psa přeměří. Dohodou všech tří členů komise jsou z užšího výběru vybráni pouze ti nejkvalitnější psi, co nejvíce odpovídající ideálu standardu, současně v exteriéru i povaze, kterým je přidělena **selekce.**

4) Majitelé psů a fen, kteří úspěšně splnili **selekci**, obdrží zápis do průkazu původu a bude jim zaslán certifikát o splnění selekce.
5) Pokud pes/fena nesplnil selekci, může se o to znovu pokoušet při kterékoliv následující příležitosti

B) PRACOVNÍ SELEKCE PODLE FENOTYPU – v., z., a., o., d., m., h., t.

1) Pracovní selekce podle fenotypu je přiznána takovému psu / feně, který plní následující podmínky:
- čistokrevnost ověřená průkazem původu vydaným plemennou knihou uznávanou FCI a ČMKU dosažený věk v den selekce nejméně 18 měsíců pro psy i feny (horní věková hranice není omezena)
- splněné podmínky základní chovnosti
- vyhodnocené rentgenové vyšetření na dysplasii kyčelního kloubu s výsledkem 0/0 (FCI A) a rentgenové vyšetření na dysplasii loketního kloubu s výsledkem 0/0
- pro belgické ovčáky: vyhodnocené vyšetření očí s celkovým výsledkem „prostý“, ne starší 12-ti měsíců, pro australské ovčáky: vyhodnocené vyšetření očí na všechny požadované nemoci pro základní chovnost s výsledkem „negativní“ (bez postižení). Vyšetření u obou plemen musí být zhotoveno veterinárním lékařem z ČR s oprávněním VK tyto vyšetření provádět nebo v případě zahraničního veterinárního lékaře dle normy ECVO.
- splnění povahového testu, s minimálním počtem 80 bodů
- pro titul **v.** - všestranný: dvě splněné tříoddílové zkoušky třetího stupně nebo jedna splněná a u jiného rozhodčího obhájená tříoddílová zkouška třetího stupně dle zkušebního řádu IPO, NZŘ, TART.
- pro titul **z.** - záchranář: 2 splněné zkoušky druhého stupně ze dvou různých záchranářských disciplín plus atest Ministerstva vnitra nebo splněná zkouška na VZ, MR, MS.
- pro titul **a.** - agility: 4x splněná zkouška A3 na V (výborně)
- pro titul **o.** - obedience: 2x splněná zkouška OB3 minimálně na VD, z toho minimálně jednou na závodě
- pro titul **d.** - dog dancing: splněný titul MoD v příslušné kategorii (Master of Dancing A)
- pro titul **m.** - mondioring: splněná zkouška mondioring 3
- pro titul **h.** - pasení: splněná zkouška IHT TS 3
- pro titul **t.** – stopařina: splněné obě zkoušky FH2 a ZPS2, nebo splněná jen jedna z nich, ale obhájená u jiného rozhodčího.
- pro titul **r.** - rally obedience: 4x RO3 na vyborne nebo 4x FCI-ROB na dobre a nebo lze kombinovat

C) SELEKCE PODLE GENOTYPU – PLEMENÍK (PLEMENNÁ FENA) ELITY

1) Selekce podle genotypu vybírá psy či feny, jejichž výsledky v chovu jsou velmi nadprůměrné.
2) Podmínky pro splnění selekce **– ELITA A – PE (Elite A krásy), WE (Elite A práce)**
- pes či fena mají splněné podmínky selekce podle fenotypu (pro selekci PE musí mít jedinec splněno s., pro selekci WE jakoukoliv pracovní selekci)
- potomci psa po minimálně dvou různých matkách získali minimálně čtyři selekce dle fenotypu.
- potomci feny (mohou být po stejném otci) získali minimálně tři selekce dle fenotypu
- není možné kombinovat mezi sebou exteriérovou a pracovní selekci, tedy žádá-li majitel psa o přiznání selekce dle genotypu PE, musí mít jeho potomci exteriérové selekce (s.). Žádá-li majitel psa o přiznání pracovní selekce dle genotypu WE, musí mít jeho potomci pracovní selekci. V případě pracovní selekce dle genotypu WE nezáleží na tom, z jakých disciplín mají potomci

selekci dle fenotypu (disciplíny je možné kombinovat, přičemž od jednoho potomka lze započíst nejvýše dvě selekce práce).

3) Podmínky pro splnění selekce – **ELITA B – Pe (Elite B krásy), We (Elite B práce)**
   - pes či fena nemá splněné podmínky selekce podle fenotypu
   - potomci psa po minimálně dvou různých matkách získali minimálně čtyři selekce dle fenotypu.
   - potomci feny (mohou být po stejném otci) získali minimálně tři selekce dle fenotypu
   - není možné kombinovat mezi sebou exteriérovou a pracovní selekci, tedy žádá-li majitel psa o přiznání selekce dle genotypu PE, musí mít jeho potomci exteriérové selekce (s.). Žádá-li majitel psa o přiznání pracovní selekce dle genotypu We, musí mít jeho potomci pracovní selekci. V případě pracovní selekce dle genotypu We nezáleží na tom, z jakých disciplín mají potomci selekci dle fenotypu (disciplíny je možné kombinovat, přičemž od jednoho potomka lze započíst nejvýše dvě selekce práce).
4) Elita A nebo Elita B je přidělena hlavním poradcem chovu na základě písemné žádosti majitele psa / feny, doložené kopiemi potřebných dokumentů. Majitel psa / feny obdrží certifikát o splnění podmínek **PLEMENÍKA (PLEMENNÉ FENY) ELITY A** nebo **ELITY B** a zápis do průkazu původu. Elita A a B může být přiznána i posmrtně. Elita A a B bude zapisována do průkazu původu potomků.

Závěrečná ustanovení:

Změny tohoto řádu je možné uskutečnit jen po odsouhlasení členskou schůzí dvoutřetinovou většinou hlasů. Změny některých částí tohoto řádu, bez změny celkové koncepce nevedou k celkové neplatnosti.

Tyto řády byly schváleny členskou schůzí dne 14.11.1998 v Praze.
Změny v těchto řádech schválila členská schůze:

konaná 20.11.1999 v Praze
konaná 20.1.2001 v Praze
konaná 19.1.2002 v Praze
konaná 1.2.2003 v Pardubicích
konaná dne 5.2.2005 v Hradci Králové
konaná dne 18.02.2006 v Hradci Králové (zároveň zrušen řád pro VPPT)
konaná dne 23.02.2008 v Hradci Králové
konaná dne 28.02.2009 v Hradci Králové
konaná dne 13.02.2010 v Hradci Králové
konaná dne 11.02.2012 v Praze
konaná dne 15.02.2014 v Praze
konaná dne 15.02.2015 v Hradci Králové
konaná dne 25.02.2017 v Hradci Králové
konaná dne 16.02.2019 v Hradci Králové
konaná dne 14.11.2021 v Hradci Králové
konaná dne 20.03.2022 v Hradci Králové
konaná dne 18.02.2024 v Hradci Králové
konaná dne 15.03.2025 v Praze